

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/47/2003

PREFERENCJE PARTYJNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

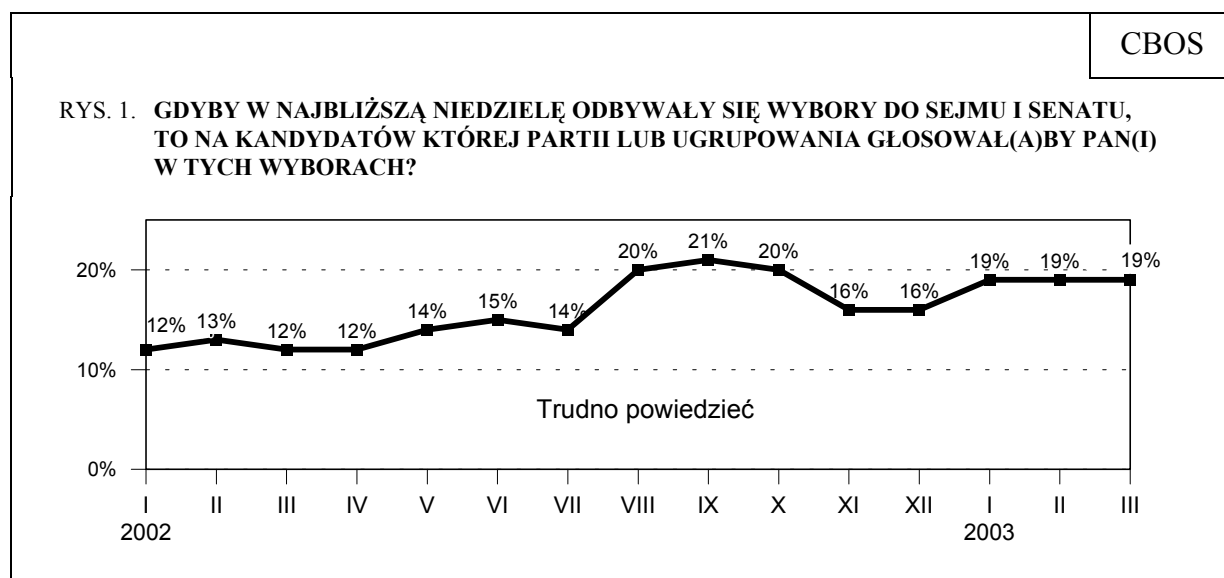
Najważniejszym wydarzeniem tego miesiąca jest niewątpliwie nieoczekiwany rozpad koalicji rządowej i odwołanie przez prezydenta - na wniosek premiera - PSL-owskich członków gabinetu. Podstawowym zarzutem wobec PSL formułowanym zarówno przez przedstawicieli SLD, jak i UP była polityczna niełojalność, czego przykładem było głosowanie posłów PSL przeciwko rządowemu projektowi ustawy o winietach. Wydarzeniem, które nadal skupia uwagę opinii publicznej, jest tzw. sprawa Rywina. Zainteresowanie społeczne, z jakim spotykają się przesłuchania kolejnych świadków, i znaczenie ich wypowiedzi spowodowały, że sejmowa komisja śledcza stała się przedmiotem sporów i przetargów politycznych. W rezultacie niespodziewanie parlament zdecydował o dokonaniu zmian personalnych w jej składzie, choć nie przychylił się do postulatów wszystkich ugrupowań mających w niej swoich przedstawicieli. Jawność prac komisji powoduje, że Polacy mogą się wiele dowiedzieć o mechanizmach funkcjonowania państwa i jego instytucji w wymiarze praktycznym, a także o roli, jaką odgrywają w tym partie polityczne oraz nieformalne grupy nacisku. Wydaje się, że dla opinii publicznej zdobywana w ten sposób wiedza w tym zakresie ma może nawet większe znaczenie niż kwestia ujawniania faktów dotyczących tego konkretnego przypadku korupcji.

Trzeba zastrzec, że nasze badanie¹ było realizowane w czasie trwania przesilenia rządowego. Część ankietowanych wypowiadała się na temat swoich sympatii partyjnych jeszcze w momencie, kiedy istniał rząd koalicji SLD-PSL-UP, natomiast pozostali - już po rozpadzie koalicji rządowej.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (154) przeprowadzono w dniach 1-4 marca 2003 roku na liczącej 975 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w marcu, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 54% ankietowanych, czyli o 1 punkt więcej niż w styczniu i lutym.

Od początku tego roku odsetek Polaków deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych, ale niemających określonych preferencji utrzymuje się na tym samym poziomie - 19% potencjalnych uczestników wyborów nie wie, które z ugrupowań poparłoby w tym głosowaniu.

Ugrupowaniem mającym najwięcej zwolenników nadal pozostaje SLD, jednak od grudnia ubiegłego roku poparcie dla tej partii systematycznie spada. W marcu chęć głosowania na SLD deklaruje nieco ponad jedna czwarta potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie polityczne (26%). W porównaniu z poprzednim pomiarem poparcie dla SLD zmalało o 2 punkty procentowe, jednak od stycznia spadło o 4 punkty, a od grudnia odsetek zwolenników SLD zmniejszył się aż o 7 punktów. W stosunku do lutego stabilne pozostaje poparcie dla współrządzącej z SLD Unii Pracy - w marcu, podobnie jak przed miesiącem, chęć głosowania na UP deklaruje 3% potencjalnych uczestników wyborów o sprecyzowanych sympatiach partyjnych.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	VI 2002	VII 2002	VIII 2002	IX 2002	X 2002	XI 2002	XII 2002	I 2003	II 2003	III 2003
	w procentach									
Sojusz Lewicy Demokratycznej	31	30	30	34	36	30	33	30	28	26
Prawo i Sprawiedliwość	14	12	15	12	12	13	12	13	12	16
Samoobrona RP	14	17	12	14	11	13	12	11	16	14
Platforma Obywatelska RP	10	12	10	10	12	10	10	11	10	13
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	7	10	8	9	9	11	9	8	8
Liga Polskich Rodzin	8	8	8	7	8	11	10	8	12	6
Unia Wolności	5	4	5	2	3	4	3	5	3	5
Unia Pracy	4	3	4	5	3	3	2	5	3	3
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	1	3	2	2	2	2	2	2	2	3
Unia Polityki Realnej	1	1	1	1	0	2	1	1	1	2
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
Ruch Społeczny / RS AWS	1	1	1	1	1	2	1	0	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna	0	0	0	0	1	0	0	2	0	1
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Stronnictwo Konserwatywno-Ludowe - RNP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne	2	1	1	2	2	2	2	2	2	1
N=	481	445	400	560	597	499	417	439	429	426

***Uwaga:** W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

Wśród ugrupowań opozycji parlamentarnej relatywnie najwięcej zwolenników ma PiS, na który obecnie chce głosować 16% potencjalnych wyborców. W porównaniu z ubiegłym miesiącem poparcie dla tego ugrupowania wzrosło o 4 punkty procentowe. Kolejne miejsca zajmują Samoobrona (14%) oraz PO RP (13%). W stosunku do lutego odsetek zwolenników Samoobrony obniżył się o 2 punkty, natomiast liczba sympatyków PO wzrosła o 3 punkty. Rozpad koalicji rządowej nie wpłynął na notowania byłego współkoalicjanta SLD i UP - PSL. Podobnie jak w lutym na PSL gotowych jest głosować 8% potencjalnych wyborców mających sprecyzowane sympatie partyjne. Partią, która w ciągu ostatniego miesiąca najwyraźniej straciła w opinii badanych, jest LPR. Obecnie na ugrupowanie to gotowych jest głosować 6% potencjalnych uczestników wyborów, czyli aż o połowę mniej niż w lutym. Trudno nie łączyć

tego spadku poparcia z sejmową awanturą, jaką kierownictwo LPR rozpętało w sprawie wymiany swojego przedstawiciela w komisji parlamentarnej powołanej do wyjaśnienia tzw. afery Rywina.

W marcu relatywnie sporo zwolenników zyskała UW - co dwudziesty potencjalny uczestnik wyborów (5%) byłby gotowy głosować na tę partię. Spośród pozostałych ugrupowań na 3% głosów mogłaby obecnie liczyć KPEiR, jeszcze mniej wyborców chciałoby głosować na UPR (2%) oraz na PL-D, ZChN i Ruch Społeczny (po 1%).

Marzec jest trzecim z rzędu miesiącem, w którym notujemy spadek poparcia dla SLD - najważniejszej partii na naszej scenie politycznej. W stosunku do lutego w opinii badanych straciła także Samoobrona. Jednak ugrupowaniem, którego notowania w tym miesiącu najbardziej się pogorszyły, jest LPR - poparcie dla tej partii zmalało aż o połowę. Pozostałe ugrupowania opozycyjne zyskały zwolenników - relatywnie najwięcej PiS.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?

1 - Na pewno wziął(ę)bym w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(ę)bym w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(ę)bym w nich udziału

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	54	20	26	974
Płeć				
Mężczyźni	57	19	24	465
Kobiety	51	21	28	510
Wiek				
18-24 lat	49	23	27	151
25-34	48	25	27	175
35-44	45	23	32	198
45-54	68	11	21	182
55-64	61	20	19	98
65 lat i więcej	57	16	28	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	54	24	22	358
Miasto do 20 tys.	58	15	27	139
20-100 tys.	51	24	26	182
101-500 tys.	49	16	36	189
501 tys.i więcej mieszk.	65	12	23	106
Wykształcenie				
Podstawowe	49	23	29	263
Zasadnicze zawodowe	52	21	27	252
Średnie	56	16	28	338
Wyższe	66	20	15	121
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	61	26	13	66
Prac.umysł.niż.szczebła	58	10	33	81
Pracownicy fiz.- umysł.	39	16	45	77
Robotnicy wykwalifikowani	43	31	26	72
Robotnicy niewykwalifik.	43	22	35	31
Rolnicy	70	18	12	47
Pracujący na własny rach.	64	18	18	36
Bierni zawodowo				
Renciści	49	21	30	96
Emeryci	60	16	25	182
Uczniowie i studenci	53	21	26	89
Bezrobotni	54	22	24	161
Gospodynie domowe i inni	55	24	21	35
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	57	19	24	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	56	19	24	71
sekt. pryw. poza rolnict.	45	21	34	154
prywatnym gosp. rolnym	67	19	13	52
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	52	20	28	124
300-399	49	27	24	73
400-599	52	18	30	155
600-800	52	23	25	149
Powyżej 800 zł	74	13	13	143
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	23	32	328
Średnie	57	19	24	412
Dobre	63	15	22	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	63	11	26	42
Raz w tygodniu	58	19	23	479
1-2 razy w miesiącu	48	23	29	154
Kilka razy w roku	49	23	28	193
W ogóle nie uczestniczy	51	18	31	105
Poglądy polityczne				
Lewica	70	15	15	217
Centrum	48	23	29	276
Prawica	63	18	19	245
Trudno powiedzieć	38	21	41	234

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS
Ogółem	3	6	1	13	0	8	16	1
Płeć								
Mężczyźni	2	7	0	13	0	9	16	1
Kobiety	4	5	1	13	0	8	15	1
Wiek								
18-24 lat	2	1	0	9	0	9	12	0
25-34	0	8	1	18	0	4	17	2
35-44	1	4	0	15	0	10	27	0
45-54	2	4	0	12	1	10	15	1
55-64	3	4	2	16	0	8	10	1
65 lat i więcej	10	14	1	6	0	7	12	2
Miejsce zamieszkania								
Wieś	4	8	0	5	0	16	12	1
Miasto do 20 tys.	2	4	0	22	0	5	15	0
20-100 tys.	2	7	3	10	0	1	20	0
101-500 tys.	3	3	0	11	0	9	14	2
501 tys. i więcej mieszk.	1	4	0	28	0	0	23	2
Wykształcenie								
Podstawowe	6	8	0	8	0	15	8	0
Zasadnicze zawodowe	5	11	0	7	0	13	12	2
Średnie	1	3	0	16	0	5	19	1
Wyższe	0	1	3	18	0	1	24	1
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	2	0	23	0	1	29	1
Prac. umysł. niż. szczebla	0	5	0	18	0	5	14	0
Pracownicy fiz. - umysł.	0	4	0	19	0	0	24	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	22	0	2	31	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	11	0	6	0	24	12	7
Rolnicy	0	10	0	0	0	25	4	0
Pracujący na własny rach.	0	5	0	38	0	0	18	6
Bierni zawodowo								
Renciści	9	6	0	3	2	16	15	0
Emeryci	10	10	2	5	0	9	13	1
Uczniowie i studenci	0	0	2	14	0	14	11	0
Bezrobotni	3	9	0	10	0	3	12	1
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	8	0	16	18	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	0	3	1	19	0	6	20	1
spółce właścicieli	1	6	0	25	0	5	17	0
prywatnych i państwa	0	3	0	22	0	2	26	4
sekt. pryw. poza rolnict.	0	10	0	3	0	33	8	0
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	3	16	0	8	0	11	16	0
300-399	4	9	0	14	0	20	9	2
400-599	4	5	0	11	1	6	20	0
600-800	4	7	0	17	0	2	20	2
Powyżej 800 zł	2	4	0	21	0	2	16	0
Ocena własnych war. mater.								
Złe	4	8	0	8	1	9	16	1
Średnie	4	7	1	12	0	10	16	2
Dobre	0	2	0	18	0	5	16	0
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	13	28	0	6	0	6	8	7
Raz w tygodniu	3	8	1	13	0	8	20	0
1-2 razy w miesiącu	6	0	0	9	0	10	16	0
Kilka razy w roku	1	2	0	18	0	4	11	2
W ogóle nie uczestniczy	1	2	2	9	0	12	10	1
Poglądy polityczne								
Lewica	3	0	1	4	1	10	6	0
Centrum	3	2	1	16	0	9	11	0
Prawica	1	13	0	23	0	7	31	2
Trudno powiedzieć	8	11	0	4	0	5	13	1

(continued)

Tabela 2 cd. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	Samoobrona	SLD	UPR	UP	UW	ZChN	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	14	26	2	3	5	1	1	426
Płeć								
Mężczyźni	16	25	3	3	5	1	1	226
Kobiety	13	27	1	3	6	2	1	200
Wiek								
18-24 lat	15	28	0	8	10	4	0	58
25-34	23	17	5	0	4	0	1	72
35-44	10	18	3	4	5	0	4	74
45-54	12	29	3	2	7	2	0	109
55-64	16	30	0	4	2	3	1	52
65 lat i więcej	11	33	0	1	2	0	1	60
Miejsce zamieszkania								
Wieś	28	15	2	3	0	3	2	152
Miasto do 20 tys.	11	27	2	2	9	0	1	59
20-100 tys.	8	37	3	2	7	0	0	73
101-500 tys.	4	36	1	4	10	1	3	79
501 tys.i więcej mieszk.	3	24	5	4	6	0	0	63
Wykształcenie								
Podstawowe	19	28	0	1	0	6	0	85
Zasadnicze zawodowe	27	16	1	5	1	0	1	111
Średnie	8	30	2	4	8	1	2	160
Wyższe	2	30	7	0	11	0	3	71
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	22	6	4	8	0	3	39
Prac. umysł.niż.szczebla	8	35	1	0	11	0	1	39
Pracownicy fiz.- umysł.	7	24	4	12	6	0	0	26
Robotnicy wykwalifikowani	21	12	0	12	0	0	0	26
Robotnicy niewykwalifik.	30	10	0	0	0	0	0	12
Rolnicy	48	7	0	0	6	0	0	26
Pracujący na własny rach.	13	7	11	0	0	0	3	20
Bierni zawodowo								
Renciści	16	25	0	0	3	4	3	36
Emeryci	9	36	0	1	2	0	3	74
Uczniowie i studenci	8	33	0	3	14	0	0	40
Bezrobotni	21	25	3	3	5	4	0	77
Gospodynie domowe i inni	0	41	7	0	0	11	0	12
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	5	29	4	4	6	0	2	75
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	18	14	0	8	4	0	0	36
sekt. pryw. poza rolnict.	9	13	5	5	9	0	1	59
prywatnym gosp. rolnym	47	0	0	0	0	0	0	26
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	21	23	0	2	0	1	0	52
300-399	21	11	0	0	5	3	3	29
400-599	15	27	0	1	5	1	3	61
600-800	7	30	2	5	5	0	0	61
Powyżej 800 zł	3	37	2	2	9	0	2	95
Ocena własnych war. mater.								
złe	22	21	1	2	5	1	2	117
Średnie	16	21	2	2	5	3	1	182
Dobre	5	37	4	5	7	0	1	127
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	5	19	7	0	0	0	0	19
Raz w tygodniu	18	21	0	2	3	3	0	218
1-2 razy w miesiącu	12	29	2	8	6	0	2	56
Kilka razy w roku	11	32	3	2	13	0	2	83
W ogóle nie uczestniczy	11	36	7	5	1	0	3	50
Poglądy polityczne								
Lewica	9	58	2	4	2	0	2	135
Centrum	19	19	2	2	11	3	2	105
Prawica	8	2	4	2	5	3	0	133
Trudno powiedzieć	34	16	0	5	3	0	2	52